

náš vidiek

4/2022

štvrtročník
ročník XIX.

ČASOPIS VIDIECKEHO PARLAMENTU NA SLOVENSKU

Aktivity Europe Direct BB región

strany 4–8

Deň Vidieka v NR SR

strany 9–11

XII. Fórum Vidieckeho parlamentu

strana 12–16

VIDIECKY PARLAMENT
NA SLOVENSKU

Líderky roka 2022

strany 23–27

Obsah

- 4 Prvý rok aktivít Europe Direct Banskobystrický región
- 9 Deň vidieka v Národnej rade Slovenskej republiky – Atraktívnejší vidiek
- 11 Vízia pre atraktívnejší vidiek
- 12 Zhrnutie panelovej diskusie
- 14 Závery z diskusie Rural Cafe v rámci XII. Fóra VIPA
- 17 Tretí tréning v rámci projektu Mládežnícka akcia pre prírodu a duševnú pohodu
- 20 Konferencia Na spolupráci záleží
- 22 Human Forum
- 23 Vidiecka žena – Líderka roka 2022
- 28 Vzdelávací program La ponte project – v Španielsku
- 29 Európsky tréning – Peripheral Youth Makers TC
- 30 Stop zbytočným obalom
- 31 Projekt WOBIS v Taliansku
- 32 Výmena skúseností v česko-slovenskom partnerstve
- 34 Nové výzvy, trendy a prístupy vo vzdelávaní dospelých
- 35 Stretnutie RURALTOUR v Čiernej Hore
- 35 Združenie mladých farmárov
- 36 Biodiverzita v samosprávach
- 37 Exkurzia a terénne cvičenie na trase Magna Via
- 40 Magna Via na križovatke

náš vidiek

Ročník: XIX.

Číslo: 4/2022

ISSN: 1339-1542

Vydavateľ:
Občianske združenie
Vidiecky parlament na Slovensku
Kapitulská 13
974 01 Banská Bystrica
mobil: 0915 446 538
e-mail: vipa@vipa.sk
maria.behanovska@gmail.com
www.vipa.sk

Vychádza štvrtročne pre vnútornú potrebu organizácie. Nepredajné.

Náklad: 1000 ks

Uzávierka nasledujúceho čísla:
20. marca 2023

Redakčná rada:
Ing. Mária Behanovská,
doc. Ing. Miroslav Habán, PhD,
Ing. Karol Herian, CSc
doc. Ing. Jozef Húška, CSc.

Grafická úprava a ilustrácie:
Ing. arch. Pavol Borodovčák

Tlačiareň:
Róbert Jurových – NIKARA, Krupina

Príspevky sú zverejňované tak, ako boli zaslané autormi a neprešli jazykovou úpravou.

Fotka na titulnej strane obálky:
Vyhodnotenie súťaže Líderka roka 2022 v Trnavej Hore, autor Milan Kosec

úvodník

Všetkým, ktorí s nami
spolupracovali
v roku 2022, patrí
veľká vďaka.

Často sme už stáli na križovatkách života – úplne bezradní, opustení a nekonečne sami... Čakali sme na zelenú, červenej sme sa podvedome báli, nevediac, či rozhodne osud, či usmeje sa šťastie skryté vo hviezdach... Nevedeli sme sa rozhodnúť ktorou nohou vykročiť – a prišiel vzdych, vôľa nespôsobiť na križovatke chaos a nenapraviteľný poplach, odhodlanie problém zvládnuť, nemať a neprejsť strach, túžba vzlietnuť a problém križovatky zvládnuť na krídlach... Vybrať sa správnym smerom, nezabočiť, nestratiť cieľ zo zreteľa, nezabudnúť sledovať značky na ceste, dodržať čas a doraziť do cieľa, vyhnúť sa miestam, kde sa nečakane spoza stromov strieľa, prísť proste načas, nezranený na tele a bez rán na duši, doraziť do cieľa ako víťaz, s úsmevom, v plnej sile tak, aby nikto netušil, ako si sa na križovatke bál, keď si pred vážnym rozhodnutím stál a práve ten moment rozhodol o budúcom úspechu, keď padlo rozhodnutie ísť vpred, nezastať a nevrátiť sa späť... Na rázcestiach stavajú ľudia križe mnohým utrpeniam ako symboly a dĺžku trasy ktorú prešli označujú míľnikmi – ani ty neuhneš... Cesta sama ukazuje ako ísť ďalej a Ty pokračuješ z vôle osudu, so šťastím a požehnaním hviezd, s podporou ľudí, dobre vieš! V ústrety mestám po ceste, ktorá obdiv a úctu budí... ideš!!! A v diaľke svieti „Maják nádeje“ – ktorý rešpekt budí. Cestou mnohí ľudia vravia: „Na ceste pokoj, veď nič sa vlastne nedeje“. Dnešné rozhodnutia však robia zajtrajšok...daj na skúsenosť ľudí...

Ing. Jozef Garlik, PhD.

EUROPE DIRECT
 Banskobystrický región

Prvý rok aktivít Europe Direct Banskobystrický región

Milí čitatel', milá čitatel'ka, rok 2022 je na konci, a preto nadišiel čas zosumarizovať naše aktivity a vyzdvihnúť najdôležitejšie momenty našej práce v Europe Direct Banskobystrický región.

Konferencia Vidiek ženám

Naše aktivity v plnom prúde odštartovali v marci. Prípravy začali už mesiace vopred, kým nadišiel dátum podujatia Konferencie Vidiek Ženám v Štiavnických Baniach. Podujatie bolo organizované občianskym združením Vidiecky parlament na Slovensku a my sme boli

spoluorganizátorom. Na konferencii sme prispeli prednáškou o tom, čo robí Európska únia pre ženy a samozrejme nechýbal ani náš informačný stánok, pri ktorom sa účastníčky a účastníci mohli hlbšie informovať o našich aktivitách a dianí v EÚ.

Podujatia k udržateľnej mobilitě v Banskej Štiavnici

Workshopy o EÚ na stredných školách

V prvej polovici roku 2022 sa nám podarilo zorganizovať prednášky pre žiakov stredných škôl v Krupine a v Želovciach. Žiaci sa dozvedeli mnoho užitočných informácií o EÚ počas workshopu s názvom EÚ v kocke. Či už išlo o základné informácie, históriu či inštitúcie, žiaci sa nebáli diskutovať a rozširovať si tak svoje obzory. Okrem toho sme študentom počas stretnutí prezentovali aj program Erasmus plus a ukázali im možnosti, ktoré im v súčasnosti EÚ ponúka.

V apríli sme sa zúčastnili podujatí k udržateľnej mobilitě, ktoré sa konali v rámci stretnutia Európskeho klimatického paktu v Banskej Štiavnici. Ambasadóri absolvovali workshop zameraný na

Konferencia pre mladých

behaviorálne techniky (s ťažiskom na mobilitu) a sériu podujatí na motiváciu a aktiváciu občanov k pešej mobilitě „Pešo do múzea, pešo po Štiavnicu“.

Naše aprílové aktivity pokračovali účasťou na Konferencii pre mladých, súčasťou ktorej bolo aj vyhodnotenie prehliadky Vandrovalo Vajce. Po úvodnom otvorení podujatia starostom obce sa účastníkom prihovoril europoslanec Robert Hajšel a následne si účastníci mohli vypočítať viac o Európskom roku mládeže v podaní našej manažérky, následne reprezentantky Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku hovorili na tému EÚ v kocke a dezinformácie.

Apríl sme uzatvorili regionálnym kolom súťaže Mladý Európan. Na pôde gymnázia Andreja Sládkoviča v Krupine sa uskutočnilo regionálne kolo 17. ročníka tejto vedomostnej súťaže, v ktorej si žiaci gymnázií z okresov Krupina, Detva a Banská Štiav-

Súťaž Mladý Európan

nica, mali možnosť zmerať si vedomosti z rôznych oblastí Európskej únie.

Veľký moment pre naše centrum nastal na začiatku mája. 2.5. sa uskutočnilo slávnostné otvorenie kancelárie Europe Direct Banskobystrický región. Otvorenia sa zúčastnili viacerí významní hostia, medzi nimi predseda Banskobystrického samosprávneho kraja pán Ján Lunter, štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR pán Martin Klus, zástupca primátora mesta Banská Bystrica pán Milan Lichý, vedúci Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku pán Vladimír Šucha a zástupcovia kancelárie Európskeho parlamentu na Slovensku.

Slávnostné otvorenie kancelárie EU Direct BB

V nedeľu 15.5.2022 sme naplánovali s Klubom slovenských turistov (KST) v Krupine a OZ Nádej v Uňatíne turistickú prechádzku k Hostečnej studničke pri Uňatíne. Príležitosť na oddych v prírode spojený s diskusiu a s občerstvením pri ľudovom

Dni mesta Krupina

dome v Uňatíne. Oboznámili sme účastníkov s činnosťou ED, plánovanými aktivitami a dostali aj pozvanie do kancelárie v Banskej Bystrici.

Na začiatku júna sme sa zúčastnili podujatia Dni mesta Krupina. V informačnom stánku sme občanom tohto mesta ponúkli možnosť informovať sa o činnostiach Európskej Únie ako aj nášho informačného centra.

V tom istom meste sme ostali aj na naše ďalšie podujatie. Dňa 14.6. sme v Kine Kultúra so žiakmi krupinských stredných a základných škôl a tiež žiakmi zo ZŠ Bzovík zorganizovali diskusiu o Európskej únii. Hlavným bodom programu bola diskusia s hosťom prof. Vladimírom Šuchom, ktorý je predsedom Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku. Diskusia bola zameraná na dezinformácie a vývoj našej spoločnosti. Študenti sa dozvedeli ako ich identifikovať a taktiež mali možnosť klásť otázky.

Diskusia o EÚ pre žiakov ZŠ a SŠ v Krupine

Naše centrum nezahŕňalo ani počas leta. V júli a auguste sme boli súčasťou hneď niekoľkých podujatí.

7. júla sa konala záverečná konferencia projektu #CLIFF – CLimate is aFFecting us (Klíma nás ovplyvňuje) v priestoroch Úradu Banskobystrického samosprávneho kraja a naše Europe Direct bolo súčasťou. Prítomných sme informovali o aktivitách ED a ponúkli im informačné materiály k zeleným témam, ktoré boli aj prezentované na konferencii.

V druhej polovici júla sa v našom regióne konala mobilita Erasmus projektu Youth Action for Nature and Wellbeing. Pre účastníkov z Lotyšska, Španiel-

Záverečná konferencia CLIFF

ska, Írska a Slovenska sme predstavili Európsky rok mládeže a Európsky zbor solidarity prostredníctvom ktorého sa môžu mladí ľudia z EÚ aktívne zapájať do komunitných projektov. Po online prednáške sme im predstavili aktivity nášho ED a ponúkli tlačené materiály s informáciami o činnosti EÚ v oblasti mládeže a zelených tém.

Tiež sme s našimi aktivitami navštívili Lišov Múzeum, kde počas leta pôsobili študenti z rôznych krajín EÚ a pozvali sme sem aj našich spolupracovníkov a známych, aby sme si multikulturalizmus vyskúšali v praxi.

Na konci leta sme zavítali aj na známe podujatie Kremnické Gagy. Návštevníkom z celého Slovenska sme spestrili program rôznymi zaujímavými vedomostnými súťažami a našim informačným stánkom.

Mobilita Youth Action for Nature and Wellbeing

Kremnické Gagy

Jeseň sa opäť niesla v duchu workshopov. Počas 4 mesiacov sa nám podarilo zorganizovať workshopy pre základné školy v Krupine, Sebechleboch, Hontianskych Nemciach, Bzovíku, Valaskej, Brezne

a Kriváni. Žiaci ôsmych a deviatych ročníkov diskutovali najmä o histórii EÚ a jej inštitúciách. Na konci každého workshopu mali potom možnosť otestovať svoje vedomosti v kvíze a najlepší tím si vždy odniesol cenu.

Workshopy o EÚ na základných školách

Noc výskumníkov Europa SC Banská Bystrica

Radvanský jarmok

Okrem toho sme sa aktívne zúčastňovali aj mnohých ďalších podujatí. Náš infostánok bol prítomný na Radvanskom jarmoku, Noci výskumníkov, Erasmus days v SC Europa, na konferencii Budúcnosť slovenského vidieka v Papradne, na stretnutí dôchodcov z Hronského Beňadika a okolia, na 21. ročníku vyhodnotenia súťaže Vidiecka žena roka v Trnavej Hore, na Dni vidieka v Národnej rade, na 12. ročníku Fóra Vidieckeho parlamentu na

Workshopy Erasmus+ pre učiteľov

Slovensku vo Zvolene, na konferencii Slovenskej agentúry životného prostredia v Banskej Bystrici... Účastníkom sme ponúkali informácie o aktivitách nášho ED, Európskej únie a diskutovali sme s nimi na rôzne témy týkajúce sa EÚ.

Tiež sa nám podarilo usporiadať úspešné workshopy pre učiteľov na základných školách vo Valaskej a v meste Brezno. Ich hlavným cieľom bolo informovať učiteľov o programe Erasmus plus, ukázať im možnosti, cestu ako sa zapojiť a zodpovedať ich otázky.

Koncom novembra sme tiež zavítali na Technickú Univerzitu vo Zvolene. Pre študentov a učiteľov

Prednáška o Green Deal na TU Zvolen

environmentálnych odborov sme pripravili prednášku a diskusiu o European Green Deal (Európskej zelenej dohode). Rozpravali sme sa o dôvodoch jej vzniku, politikách, ktoré sú jej súčasťou či o cieľoch, ktoré sa dohoda snaží dosiahnuť.

Rok sme zavŕšili účasťou na vianočných trhoch Lišov Múzea, kde boli prítomní zástupcovia z Banskobystrického samosprávneho kraja a jeho rozvojovej agentúry Dobrý kraj, ktorí lávnostne otvorili regionálny informačný bod s kaviarňou. Okrem nich sme sa rozprávali s remeselníkmi, predávajúcimi a aj kupujúcimi a spoločne sme sa nalaďili na vianočný čas.

Ďakujeme všetkým za spoluprácu počas uplynulého roka a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu v roku 2023. V prípade záujmu o naše aktivity nás kontaktujte na info@edbanksobystrickyregion.eu

Viac sa o našich aktivitách dočítate na:

<https://edbanksobystrickyregion.eu/> alebo na našich sociálnych sieťach.

MÁRIA BEHANOVSKÁ

Deň vidieka v Národnej rade Slovenskej republiky – Atraktívnejší vidiek

Cieľom stretnutia boli rozhovory so zákonodarcami o potrebách a problémoch slovenského vidieka, o možnostiach ich riešenia. Podujatie organizoval VIPA SK pod záštitou predsedu NR SR Borisa Kollára v spolupráci s Výborom NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie. Toto podujatie má už svoju dlhoročnú tradíciu, a preto sme prišli už osemnástykrát predstaviť prácu a aktivity pre slovenský vidiek. To všetko preto, aby sa práve vidiecke územie mohlo ľahšie stať atraktívnejšou u alternatívou pre život.

Návšteva parlamentu

Podakovanie patrí:

Borisovi Kollárovi predsedovi NR, Jaroslavovi Karahutovi predsedovi výboru pre pôdohospodárstvo a životné prostredie, Martinovi Kováčovi štátnemu tajomníkovi Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka (MPRV), Jakubovi Dvorskému predsedovi VMPM SR, Márii Behanovskej predsedníčke VIPA SK, Janke Mikušákovskej za VIPA SK, Darine Tomajkovej za VIPA SK, Márii Debrecéniovej riaditeľke Agrioinštitútu Nitra, Monike Reiskupovej mesto Nitra,

Erike Cintulovej starostke obce Kláštor pod Znievom – Víťaz dedina roka 2021, SAŽP za prezentáciu obcí súťaže Dedina roka, Dušanovi Knezovičovi z HEMP CLUSTER, Magdaléne Čurillovej zo soc. Podniku Spišský Hrhov, Ľubici Lövingerovej manažérke RC SE pre Žilinský kraj národný projekt Inštitút sociálnej ekonomiky / Odbor národných projektov, Františkovi Machovi za Slovenský zväz vidieckej turistiky a agroturistiky, Petrovi Súdovskému za Slovensko bez GMO, Jurajovi Schikorovi z UM, n.o., Tatiane Haviarovej je odborný zamestnanec pre projekt Europass Štátny inštitút odborného vzdelávania, Patrícii Kubalovej – TRADÍCIE KYSÚC, s. r. o. (registrovaný sociálny podnik) Osčadnica, Alexandre Reľovskej z Obchodnej akadémie Stará Ľubovňa, Zuzane Pálkovej z New Edu, n.o., Mariete Okenkovej – expert Polirural SPU Nitra, Lenke Šubovej za mesto Nová Baňa – poverená vedením kancelárie primátora mesta projektový manažér, Marcelovi Rypákovovi zo Sekcie pre mládež ŽSK, Vidieckym ženám – Líderkám

Reakcie niektorých účastníkov:

» Chcela by som sa Vám ešte raz veľmi pekne poďakovať za pozvanie na podujatie, aj za zaslané fotky, ktoré sú krásne.

Príhovor Márie Behanovskej pri otvorení Dňa vidieka v NRSR

» Deň vidieka v NRSR bolo pre nás veľmi inšpiratívne podujatie, taktiež sme získali užitočné kontakty na spoluprácu pre mládež do budúcnosti. Určite budeme šíriť dobré meno všetkých aktivít, ktoré organizuje Vidiecky parlament na Slovensku.

Držím Vám palce vo Vašich ďalších aktivitách. Všetko dobré prajem.

» Ešte raz ďakujem, že som mohla byť súčasťou tejto akcie. Tak ako som už povedala je dobré, že si nás aspoň vypočuli a bude veľký úspech, ak budú o našich názoroch aspoň rozmýšľať. My to musíme častejšie pripomínať. Ja viem, že to nie je jednoduché, ale tiež viem, že robíš pre tieto myšlienky všetko, čo sa dá.

» Vďaka, super bolo, len viac poslancov sa mohlo obťažovať.

» Ďakujem srdečne za skvelý deň, ktorý bol pre mňa osobne aktívny oddych vo vzácnej a veľmi príjemnej spoločnosti.

Text vyhlásenia je v tomto duchu nádhernou víziou, je nemožné s ňou nesúhlasiť.

» Za všetkých si úprimne želim, nech to nie je len vízia, ale náš jasný cieľ, ktorému podriadiame ostatné aktivity. Pre mňa to bol obrovský zážitok, páčila sa mi aj výstava aj návšteva parlamentu, budem šíriť dobré informácie ďalej. Aj ja sa vám

chcem veľmi pekne poďakovať za možnosť zúčastniť sa tohto stretnutia. Verím, že spolupráca bude pokračovať ďalej a pustíme sa spoločne aj do ďalších projektov pre mladých či už v Žilinskom kraji alebo inde. Všetko dobré. Príspevky budeme zdieľať.

Škola Stará Ľubovňa

» Ďakujem pani Behanovskej, pánovi Karahutovi a všetkým, ktorí Deň vidieka pripravovali! Pre nás, plodne strávený čas a zoznámenie sa s pár hýbateľmi zmien. K tlačovej správe otázka: „Môže byť najproduktívnejším strategickým krokom pre rozvoj vidieka decentralizácia, aby nás nemusela učiť spolupatričnosti v tvorbe ešte ťažšia doba akú žijeme dnes?“

Vízia pre atraktívnejšie vidiek

Vraciame sa do nášho parlamentu s výsledkom nášho prísľubu pred dvoch rokov. Je reakciou na potrebu lepšieho strategického prístupu k rozvoju nášho vidieka. Zmeny vo vidieckych oblastiach, ako sú vyľudňovanie, opúšťanie pôdy a strata biodiverzity, môžu síce prebiehať postupne pomaly, ale majú často nezvratný charakter.

Tvorcovia politik môžu riadiť tento vývoj s cieľom zníženia negatívnych dopadov. Rozhodovanie má byť založené na dôkazoch o výkonnosti súčasných politik a o možných dopadoch nových opatrení. Zároveň je potreba väčšej participatívnosti na procesoch týkajúcich sa vidieka. Rovnako je potrebné prekonať tradičné sektorové myslenie a zamerať sa na spoločné úsilie zjednocujúce rôznych aktérov pod spoločným cieľom.

V rámci výskumného projektu Horizontu 2020 pod skráteným názvom POLIRURAL (Kolaboratívny vývoj politik pre budúcnosť vidieckych oblastí a ľudí na vidieku) sme inkluzívnym a participatívnym procesom vypracovali nulový návrh „Vízie pre atraktívnejšie vidiek“. Celý proces tvorby trval 3 roky a zahŕňal 17 postupných a nadväzujúcich fáz. Spojili sme kľúčové činnosti potrebné

pre navrhovanie efektívnych vidieckych politik zameraných na ľudí a na budúcnosť, ktoré zároveň povedú k posilneniu vidieckeho obyvateľstva a k odolnejším vidieckym oblastiam.

Hlavným cieľom je zatraktívniť vidiecke miesta a povolania pre usadené vidiecke obyvateľstvo a pre nových alebo potencionálnych nováčikov.

Našou ambíciou od začiatku je otvoriť otázku toľko potrebnej ústavnej reformy pre vidiek s cieľom zabezpečiť jeho stabilitu, kontinuitu a strategické smerovanie a zabrániť tak opakovaným zmenám v prioritách a smerovaní. Ukotvenie doktríny pre vidiek v ústavnom zákone na základe celospoločenského konsenzu je tou správnou cestou. Nadväzuje na ňu reforma riadenia, ktorá je nevyhnutná pre pozitívnu, zmysuplnú a trvalú zmenu, ktorá reflektuje na skutočné potreby ľudí na vidieku.

Diskusia pri prezentácii obcí

Zhrnutie panelovej diskusie

XII. zasadnutia Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku

Diskusia sa uskutočnila v kontexte troch strategických dokumentov: Dlhodobej vízie pre vidiecke oblasti EÚ, národnej Vízie pre atraktívnejší vidiek a Manifestu Európskeho vidieckeho parlamentu. Cieľom bolo hľadať spôsoby ako lepšie načúvať vidieku a formulovať víziu pre vidiek do roku 2040.

Medzi 8 panelistami boli zástupcovia tvorcov politik (predseda výrobu pre pôdohospodárstvo a životné prostredie NR SR, zástupcovia MPRV SR a MŽP SR, VÚC Banskobystrického a Žilinského kraja) ako aj sektorov občianskeho (Združenie mladých farmárov, Európsky vidiecky parlament, česká Národná sieť LEADER) a súkromného (HEMP cluster).

V lete 2021 Európska komisia zverejnila **Dlhodobú víziu pre vidiecke oblasti EÚ** – smerom k silnejším, prosperujúcejším a odolnejším vidieckym oblastiam. Vízia predstavuje prielom v novej forme spolupráce generálnych direktoriátov a zapájania aktérov na vidieku. Následne začiatkom tohto roka spustila iniciatívu **Vidiecky pakt** s cieľom mobilizovať verejné orgány a zainteresovaných, aby konali na základe potrieb a prání obyvateľov vidieka. Je koncipovaný, tak aby všetky úrovne správy a zainteresované strany podporovali spoločné ciele Vízie. V júni tohto roka bol Pakt prijatý na konferencii v Bruseli. Zároveň bol vypracovaný Akčný plán s 24 tematickými aktivitami.

Národná **Vízia pre atraktívnejší vidiek** bola vypracovávaná paralelne s tou európskou v rámci výskumného projektu Polirural počas posledných viac ako 3 rokov. Je výstupom komplexného, participatívneho a na budúcnosť a konkrétne kroky orientovaného procesu tvorby výhľadovej štúdie v spolupráci s ľuďmi žijúcimi na vidieku. Bola predstavená na Dni vidieka v NR SR. V súčasnosti pokračujú postupné kroky vedúce k ukotveniu doktríny pre vidiek v ústavnom zákone.

Manifest Európskeho vidieckeho parlamentu 2022 bol prijatý v septembri v poľskom Kielce. Obsahuje vyhlásenie o aspiráciách, záväzkoch a požiadavkách vidieckych ľudí, dedín a komunít, ktoré vychádzajú zo stretnutí, kampaní a politických diskusií vedených od roku 2013.

ZHRNUTIE DISKUSIE

V diskusii sa zdôraznila potreba **zvýšiť hlas vidieka** na všetkých úrovniach rozhodovacích procesov. Treba posilniť komunikáciu nielen v rámci odbornej verejnosti, ale začať komunikovať témy týkajúce sa vidieka aj voči širšej verejnosti, osobitne ľuďom žijúcim v mestách, aby sa **obnovila dôvera a úcta k ľuďom pracujúcim na pôde**. Je potrebné **obnoviť vzťah k vidieku**.

Medzi kľúčové aspekty sa zaraďujú **zlepšenie spolupráce a komunikácie** všetkých zainteresovaných, ako aj lepšie **porozumenie vidieku** a jeho aktívne zapájanie sa do procesov, ktoré sa ho týkajú. Dôraz má byť kladený na **prácu s človekom**. Človek príde tam kde je vítaný, ale zostane iba tam, kde je cenený.

V súvislosti s potrebou posilnenia potravinovej sebestačnosti krajiny je potrebné **prekonať mnohé bariéry**, ktoré znefunkčňujú fungovanie podnikateľských subjektov na vidieku. Poľnohospodárstvo je zrkadlom rozvinutého štátu.

Ako príklad možno uviesť zákon o **predaji z dvora**, ktorý od svojho počiatku je problematický a neslúži primerane potrebám tých, ktorým je určený. Na druhej strane, pozitívnym prvkom je prebiehajúce prerokovávanie návrhu novely zákona č. 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch v NR SR.

Komplexnú legislatívu pre vidiek predstavuje pripravovaný Zákon o niektorých registroch v poľnohospodárstve a organizácii trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami (Zákon o poľnohospodárstve), ktorý okrem definície **rodinných a sociálnych fariem** prinesie aj zavedenie ich registrov.

Potravinový systém na Slovensku je chorý a potrebuje prejsť komplexnou zdravotnou prehliadkou. **Skrátenie dodávateľsko-odberateľských refazcov** je jedným z kľúčových riešení ako vyliečiť náš potravinový systém. Podpora lokálnej produkcie a lokálnych producentov by mala byť do budúcnosti kľúčová. **Podpora lokálnej produkcie je najlepším environmentálnym opatrením**. Schopnosť producentov a výrobcov sa **spájať do odbytových združení** je potrebné stimulovať a aktívne podporovať. Napríklad v Poľsku funguje až 930 odbytových združení výrobcov. Spolu sú výrobcovia silnejší, pomáhajú si, zdieľajú služby a technológie, učia sa jeden od druhého a tvoria komunitu.

Bez **prístupu k pôde** nie je možné zapájať mladých a nových poľnohospodárov. V správe Slovenského pozemkového fondu je 650 tisíc hektárov poľnohospodárskej pôdy, ktoré majú potenciál na lepšie využitie. Pozemky zatažujú aj staré uhorské dedičské právo. Riešením je zmena zákona o dedičstve, aby sa zabránilo ďalšiemu štiepeniu pôdy a uprednostnil sa ten, kto hospodári na pôde.

Je potrebné sa osobitne venovať a **podporiť mladých**, aby sa zaujímali a zapájali do správy vecí verejných, napr. cez rozvoj neformálneho vzdelávania (príklad krajov ŽSK, TSK, BBSK...) alebo cez zriadenie mládežníckych komisií ako poradných orgánov pre lídrov samosprávy.

MAS-ky boli označené za **strategické** pre rozvoj vidieka a pre vytváranie tlaku zdola.

Bez obnovenia **rovnováhy mužsko-ženského princípu** nie je možné úspešne napredovať v rozvoji.

Napriek mnohým deklaráciám o **zjednodušení systému** podpory a fungovania potravinového systému v praxi vidno presný opak. Silnie hlas,

aby sa radšej zmeny nerobili, lebo nič pozitívne neprinášajú a len viac komplikujú život.

Vzdelanie je najvyššia hodnota človeka. Na Veterinárnej univerzite v Košiciach sa pripravuje akreditácia nového predmetu „Rodinný farmár“. Poukázalo sa na potrebu vzdelávania detí o témach týkajúcich sa vidieka od útleho veku. Povolania učiteľov a vychovávateľov sú však v spoločnosti nedocenené a neohodnotené.

V Čechách veľmi úspešne fungujú MAP – **miestne akčné plány/stratégie v oblasti vzdelávania**, ktoré sú českým špecifikom a sú veľmi kladne hodnotené zástupcami škôl, ministerstiev a územiami. Cieľom je podpora spoločného plánovania a zdieľania aktivít v území s cieľom zlepšiť kvalitu vzdelávania v školách tým, že sa podporí spolupráca zriaďovateľov, škôl a ostatných aktérov v oblasti vzdelávania, vrátane organizácií neformálneho vzdelávania, zohľadňujúc miestne potreby a problémy.

Diskusia nad strategickými dokumentami

Prenos poznatkov a informácií do praxe je v súčasnosti **veľmi nízky**. S cieľom zefektívniť a zrýchliť zavádzanie inovácií do pôdohospodárskej praxe vznikne od začiatku budúceho roka v gescii MPRV SR **nový Inštitút znalostného pôdohospodárstva a inovácií** na báze zlúčenia š.p. Agroinštitút a Agentúry pre rozvoj vidieka (ARVI). Novinkou je aj zapojenie odborných škôl do praktickej výučby študentov. Zároveň vznikne aj 9 regionálnych antén.

Hýbatelia zmien nehľadajú výhovorky, ale sú tu na to, aby hľadali spôsoby ako sa dá aktívne napomôcť rozvoju vidieka.

Vo Zvolene 4.11.2022

Závery z diskusie Rural Cafe v rámci XII. Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku

Do diskusie sa zapojili ľudia rôznych vekových kategórií a spoločenských vrstiev v nasledovnom vecnom členení s týmito hlavnými výstupmi:

Skupina č. 1 Mládež

1. Modernosť – byť/pozerať dopredu (teraz sa pozeráme na vidiek skôr očami minulosti)

- Viac mladých do komisií v zastupiteľstvách – inovatívne nápady
- Ponuky pre mladých – vyskúšať si sadiť, chovať...
- Túžba po novom – pochopiť to staré
- Prepojenie ľudí z vidieka a školy – potreba sa im prispôbiť pre získanie ich záujmu
- Informovanosť
- 2. Kultúrny rozhľad – nestačia mu sily na rozhľad veľkého sveta
- Dospelí influencujú zlým smerom
- Mesto je poprednejšie v tom, aké má mladý človek možnosti
- Spolupráca – škola – farma, seniori – mladí
- Vedenie k vlastenectvu – vštepovanie hrdosti a lásky k tradícii
- 3. Erasmus+ – nízka informovanosť – prospešné pre obzory
- Vedenie k dobrovoľníctvu

Skupina č. 2 LEADER, MAS, CLLD

Najprv boli identifikované problémy, ktoré v rozvoji vidieka nastávajú (a bolo ich naozaj veľmi veľa), potom sa pozorovná sústredila na pozitíva LEADER a nakoniec navrhli riešenia na problémy.

Najväčším problémom bola identifikovaná tzv. spoločenská apatia; tendencia jedincov "dať ruky preč ruky od problému" a predstierať, že sa dotýčaného ten-ktorý problém netýka, pričom opak je pravdou. Táto apatia sa dá definovať aj ako názor, že "aj tak sa nič k lepšiemu nezmení, tak načo sa snažiť". Ide najmä o starších členov v izolovaných dedinách, ktorí majú iba malý, takmer nulový záujem o vec verejnú.

Riešenie tohto problému je v takzvanom medzigeneračnom prostredí, čiže potreba vytvoriť prostredie, v ktorom by sa mladšia generácia (všeobecne technicky – zdatná a moderne-zmýšľajúca) a staršia generácia (života-skúsenejšia a tradične-vzdelanejšia) mohli symbioticky združovať.

Na vidieku niet dostatok podmienok na to, aby mladí mohli zostať po boku svojich starších, a preto treba takéto podmienky vytvoriť.

Príkladom sú remeselnícke workshopy, ktoré by propagovali život-obohacujúce zručnosti, od krajčírstva až po záhradníctvo. Mladí ľudia by na oplátku vedeli staršej generácii vedieť vysvetliť modernejšie problémy, tým pádom by vznikol medzigeneračný rozhovor, alebo tzv. duálne vzdelávanie.

Druhým identifikovaným problémom je rozvoj vidieka. Je potrebné "rozprúdiť spoločenský vidiecky život", a to najlepšie skrz organizáciu rôznych spoločenských akcií, od festivalov, trhov, sviatkových slávností najrôznejšieho druhu, ako napr. filmové večery alebo hudobné festivaly. Ich organizácia by mala mať niekoľko benefitov, a to najmä akúsi propagáciu danej lokality – ideálne by sa (za podmienky správnej propagácie) oblasť lokality popularizovala, a tým pádom by sa rozprúdila lokálna ekonomika.

Častým problémom pri organizácii je nedostatok priestoru a preto je potrebné poukázať na to, že na organizáciu podobných eventov nie je nutné vlastniť veľké haly, ale vedieť sa k tomu využiť rôzne parky, lúky, alebo akékoľvek priestory dostupné lokálne. Treba využiť to, čo už obyvatelia majú, a nie lamentovať o tom, čo nemajú k dispozícii.

V zásade všetko spadá pod ujetia sa činnosti. Treba vyhľadať ľudí, ktorí majú záujem o organizáciu podobných eventov a byť druhým príkladom. Ide

Účastníci XII. Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku na TU Zvolen

tu o motivačnú činnosť, ktorá ako domino efekt inšpiruje viacej a viacej ľudí k tomu, aby participovali na veci verejnej.

Skupina č. 3 Potreba konať

Všetci sme závislí od potravín, energií, vody, vzduchu. Poľnohospodári aj iní vidiecki aktéri vytvárajú spoločné bohatstvo. Vidiecke oblasti vo veľkej miere prispievajú k blahobytu. A vidiek si zaslúži úctu všetkých občanov.

Regióny Európy zahŕňajú tisíce miestnych ekonomík. Politiky by sa mali viac sústrediť na posilnenie sociálnych podnikov. Veľmi dôležité je poskytovať úverových služieb a komunitného vzdelávania.

Vyvolať záujem miestnej samosprávy a odtiaľ vytvárať podmienky pre motiváciu mladých zostať a podnikáť = poskytnúť poľnohospodársku pôdu záujemcom. Poradenstvo vlastníkom pôdy pre jej hodnotné využitie.

Podpora rozvoja vidieckych živností = alokácia podielových daní do miesta výberu.

Skupina č. 4 Rodinné farmy

Ako systémové riešenie pre zvýšenie povedomia o poľnohospodárstve a vidieku predstavuje vzdelávanie. Treba vzdelávať deti už na základných školách, zaradiť poľnohospodárstvo do učebných osnov, ako napr. súčasť technickej výučby. Pomohlo by to aj zatraktívniť poľnohospodárske odbory na ďalšie štúdium.

Potrebná je správna vízia poľnohospodárstva, čiže potravinová sebestačnosť a bezpečnosť, pod-

porou lokálnych producentov a lokálnych výrobcov, podporou vytvárania odbytových organizácií výrobcov na zabezpečenie odbytu, uprednostňovaním domácich výrobcov pred zahraničným, a to napríklad spoplatnením uhlíkovej stopy, kedy by zahraničný musel zaplatiť daň za znečisťovanie životného prostredia.

Dôležitá je aj prezentácia a propagácia pozitívnych príkladov.

Vytvoriť treba prostredníka, ktorý by pomáhal farmárom s byrokratickou záťažou, ak napr. MAS ČR.

Odpolitizovanie poľnohospodárstva v rámci Slovenskej republiky by pomohlo riešiť systémové riešenia dlhodobo, nie len na volebné obdobie 4 rokov, čo by mohlo pomôcť pri riešení problematiky a lepšej zodpovednosti za dané rozhodnutia.

Zmena schémy štátnej schémy pomoci, zvýšením čiastky, ktorú môžu farmári čerpať. V súčasnosti je na úrovni 20 000 € zatiaľ čo v iných sektoroch môžu podnikatelia čerpať až 200 000 €.

Skupina č. 5 Vidiecke služby

Riešenie aktuálnych problémov vidieka ako napr. vyľudňovanie, oslabovanie jeho ekonomickej základne, rozpad kultúrnych a sociálnych hodnôt sa zaraďuje medzi základné priority a politiky EÚ.

Avšak v prvom rade musíme začať riešiť základné potreby obcí ako chýbajúce služby, kanalizácia, voda a potom sa môžeme posunúť ďalej. Navrhujeme pojazdové služby, zriadené Vyšším územným celkom, vytváranie partnerstiev medzi obcami

vo vidieckych oblastiach na podporu dostupnosti služieb ako je lekár, pošta, verejná doprava a iné čím by sme dospeli k efektívnosti a hospodárnosti.

Rozširuje sa strata väzby vidieckeho priestoru na dominanciu poľnohospodárskej výroby ako ekonomickej základne. Chýba nám sebestačnosť. Z toho vyplýva väčšia podpora poľnohospodárstva, jednoduchší prístup k finančnej podpore od štátu, podpora sociálneho poľnohospodárstva, obnova družstiev. Tým by sa vytvoril priestor aj pre nové pracovné príležitosti. Avšak dôležitou súčasťou tohto všetkého je informovanosť teda popularizácia príkladov dobrej praxe domácej či zahraničnej a jej sietovanie.

Skupina č. 6 Klimatická zmena

Oblasť klimatickej zmeny je stále aktuálnejšou témou a zostane ňou aj v budúcnosti.

Je potrebné zmeniť vzťah ľudí k prírode, šíriť osvetu a edukáciu medzi všetkými vekovými skupinami. Najmä prostredníctvom práce s najmladšími možno dosiahnuť skutočne pozitívnych zmien v myslení ľudí.

V priamom aj nepriamom dôsledku klimatickej zmeny sú teraz ohrozené zásoby pitnej vody, ktoré sú navyše zasiahnuté nadmernou spotrebou, znečistením a celkovým nehospodárnym využívaním. Je potrebné nastaviť systémy, ktoré pomôžu vodu zachovávať v krajine, zefektívniť jej recykláciu, obmedziť znečisťovanie a nadmerné plytvanie. To možno dosiahnuť implementáciou už známych mechanizmov, ako je diverzifikácia krajiny, zefektívnenie systému ČOV s dôrazom na využívanie koreňových systémov, akumulácia vody dažďovej a recyklácia vody odpadovej.

Účinným nástrojom na zavádzanie zmien môže byť finančná podpora spolu so vzdelávaním a osvetou.

Energetika tvorí ďalšiu oblasť, ktorú treba podporiť a to buď formou výmeny kotlov, osvetou, bioenergetikou, cirkulárnym riešením odpadov a komunitným riešením energetiky.

Zmenám často bránia nepripravená legislatíva, lobby veľkých firiem a korporácií.

Nie je potrebné vymýšľať nič nové, ale plošne implementovať už vymyslené modely a príklady dobrej praxe.

Skupina č.7 Ženy a starší ľudia

Ženy:

- Odolnosť žien v minulosti

- Rozdiel platovom ohodnotený mužov a žien
- Vytváranie podmienok pre všetky roly žien (matka, zamestnankyňa, politička, aktérka atď.)
- Stereotypné očakávania Starší ľudia:
- Pociť nepotrebnosti
- Podpora aktívneho starnutia

Skupina č. 8 Partnerstvá

Štátny aparát je rigidný, nakoľko diskusia je občas zdĺhavá a rokovania nie sú kontinuálne v dôsledku pomerne vysokej fluktuácia zamestnancov štátnej správy.

V rámci rezortov nedochádza k prenosu informácií a ani často vnútri jedného z nich. Túto situáciu ešte zhoršujú politické vplyvy, ktoré prispievajú k zásadným zmenám v personálnej politike kľúčových funkcií, ako aj v smerovaní verejnej politiky.

Od žiadateľov sa v komunikácii očakáva znalosť nariadení a pravidiel v takom rozsahu, že sa prakticky rovnajú znalostiam úradníkov, ktorí tieto pravidlá tvoria.

Základom by vždy mala byť komunikácia založená na vzájomnom rešpekte, opierajúca sa o skúsenosti zúčastnených strán. Riešenie tak leží na všetkých aktéroch činných v rozvoji vidieka, ktorí položia základy otvoreného hovorov.

„Sietovanie“ je jedným zo základných kameňov rovnocenného partnerstva, uľahčuje prenos informácií a skúseností. Získaná spätná väzba zo spoločných stretnutí tak môže uľahčiť komunikáciu v rámci všetkých organizácií. V duchu príslovia „Ak chceš ísť rýchlo, choď sám, ak chceš dojsť ďaleko, choď s ostatnými.“

Skupina č. 9 Vidiecke hodnoty

Silné stránky: rodinné väzby, medziľudské vzťahy, kultúra, rozmanitosť, poľnohospodárstvo rozvíja všetky hodnoty návrat k tradíciám,

Slabé stránky: podpora cestovného ruchu, neatraktivita vidieka pre mladých, bytová politika, nestabilný príjem, neinformovanosť o možnostiach v EÚ, neudržateľný rozvoj-spotreba, nerovný prístup k informáciám medzi generáciami.

Hrozby: o vidieku sa rozhoduje v meste, ohrozenie prírodných zdrojov, mestské typy, neisté smerovanie v EÚ, obava o podporu v kríze

Príležitosti: mladá generácia, práca z domu, fondy EÚ, vzdelávanie, komunitná energetika.

Erasmus+

Tretí tréning v rámci projektu Mládežnícka akcia pre prírodu a duševnú pohodu

V týždni od 17. do 23. októbra 2022 naši mladí z Vidieckeho mládežníckeho parlamentu navštívili Lotyšsko v rámci projektu Youth Action for Nature and Well-Being.

Na tomto medzinárodnom tréningu sa stretáva 32 mladých ľudí z Írska, Slovenska, Lotyšska a Španielska; poskytuje sa tu priestor učiť sa jeden od druhého a inšpirovať sa v environmentálnych akciách. Účastníci strávili týždeň vonku na lotyšskom vidieku pri obci Bauska, spájali sa s prírodou a vyvíjali techniky na zlepšenie svojej pohody a schopnosti meniť sa, so zameraním na kultúrne dedičstvo a projektové plánovanie.

Toto bol už v poradí tretí tréning, prvý sa odohrával v apríli v Dubline, druhý v júli u nás na Slovensku a štvrtý nás ešte čaká vo februári v Španielsku. Výsledkom bude inovatívna sada nástrojov pre prácu s mladými ľuďmi v environmentálnej oblasti, ktorá sa pripravuje participatívnym spôsobom.

Ako to vnímali samotní účastníci:

Roman Štefánik „Môj týždeň v Lotyšsku bol zaujímavý. Od nastúpenia do lietadla vo Viedni až po cestu domov ubehlo pomerne málo času, ale pôsobilo o to dosť dlhšie. V drevených chatkách sa bývalo pohodlne, aj keď občasná myšlienka návšteva spôsobila rozruch. Jedlo bolo na úrovni, večere ktoré vždy varila iná krajina iba prehĺbovali spoznávanie kultúr našich krajín. Aktivita, ktoré sme absolvovali, boli edukačné ale aj zábavné. Najviac sa mi páčila prechádzka prírodou, počas ktorej sme si hovorili o Nature-based technikách, ako nás ovplyvňuje príroda a ako my ju, dýchacích technikách a meditácii. Použitím metódy ľadovca sme sa naučili ako sa dostať k jadrú problému, ktorý

Edukačná aktivita

chceme riešiť. Cvičenie zamerané na mapovanie environmentálnych problémov a ich riešení, pri ktorom sme sa na chvíľu stali architektmi mesta a skúmali prepojenia medzi jednotlivými jednotkami iba viac prehĺbilo naše vedomosti. Kolektív ľudí, ktorý sa stretol zo štyroch krajín fungoval ako naolejovaný stroj, s níkym som nemal nejaké väčšie problémy. Záverečné tvorenie nášho vlastného projektu za pomoci „assetov“, ktoré nám boli prezentované počas celého týždňa bolo mierne náročné, nakoľko sme sa pre spracovanie témy výučby mladých ľudí mladými o témach ako men-

Prechádzka prírodou

tálne zdravie, ekológia atď. podujali iba dvaja ľudia. Každopádne myslím si, že sme spolupracovali dosť dobre a podarilo sa nám načrtnúť tú správnu líniu. Deň pred odletom sme mali program zameraný na lotyšskú kultúru a musím povedať, že tancovanie tradičných tancov pri západe slnka pôsobilo priam utopicky. Tiež sme si vyskúšali vyrábanie výrobkov zo slamy, čo mne moc nešlo, ale aspoň sme sa príjemne zabavili. Po tomto skvelom programe nás čakala polievka urobená v kotlíku na ohni, neviem si predstaviť lepšie zakončenie dňa ako dobrým jedlom. Lúčenie so všetkými ľuďmi, ktorí boli otvorení novým kamarátstvám, diskusií o všetičom a ničom bolo ťažké. Z Erasmusu si odnášam nové skúsenosti, vedomosti, no hlavne motiváciu pre participáciu v ďalších projektoch.“

Ema Jarábeková „Z môjho prvého Erasmusu som mala zo začiatku veľké obavy. Hlavne, keď už som sedela úplne sama v autobuse smerom na letisko. Pravda je však taká, že všetky ma opustili hneď ako som sa zoznámila s ostatnými účastníkmi, či už slovenskými alebo zahraničnými. Pre viacerých z nás to bola prvá

skúsenosť s Erasmusom a môžem povedať, že moje rozhodnutie zapojiť sa vôbec neľutujem.

Všetci účastníci boli veľmi milí, priateľskí a otvorení novým možnostiam. Naši facilitátori pre nás pripravili aktivity, kde sme mali v prvý večer ľubovoľným spôsobom ostatným priblížiť našu kultúru a každý večer počas nášho pobytu uvarila iná národnosť ich tradičné jedlo. Tieto aktivity mi prišli ako veľmi prínosné, pretože nás tam nečakali len prednášky o environmentálnej kríze, ale mali sme možnosť spoznávať sa a spolupracovať s ostatnými.

Čo sa týka prednášok a projektu, tak všetko bolo vysvetlené a podané na takej úrovni, aby sme témam rozumeli. Prednášky a učenie sa prebiehalo tak, aby sme sa niečo nové dozvedeli, ale aby sme zakaždým mali možnosť prediskutovať naše postrehy a nápady. Taktiež to zahŕňalo prácu v skupinách a vytváranie vlastných projektov. Celý deň sa striedali aktivity s našim osobným voľnom a na konci každého dňa sme boli unavení v tom najlepšom slova zmysle.

Keďže sa Erasmus odohrával v Lotyšsku, tak sa nám počas celého pobytu snažili túto kultúru priblížiť. Išli sme sa prejsť do prírody, každý večer

pre nás pripravili saunu, naučili nás vyrábať ich tradičné ozdoby a tancovať tradičné tance.

Bolo vidieť, že tento projekt funguje už dlhšie, pretože všetko bolo dôkladne zorganizované. Celý týždeň bol veľmi zaujímavý a nič by som na ňom nemenila. S účastníkmi sme stále v kontakte a stále spomíname na naše zážitky v Lotyšsku. Ja osobne sa určite plánujem prihlásiť na ďalší projekt a ako som počula, tak aj väčšina ostatných.“

Peter Beličák „Erasmus v Lotyšsku bol pre mňa zážitok, na ktorý nikdy nezabudnem. Spoznal som veľa zaujímavých ľudí, s ktorými som stále v kontakte, naučil som sa nové metódy na riešenie problémov a taktiež som si rozšíril obzor v rámci environmentálnych a svetových tém/problémov.

Každý deň mi priniesol niečo nové a veľmi sa mi páčila odľahčená atmosféra celého týždňa, až na ranné energizéry. Páčila sa mi skoro každá aktivita a podľa mňa vždy bol na všetko dostatok času, jediný nedostatok času bol pri spánku. Vždy som mal čas sa aj po programe zamyslieť nad tým, čo sme robili, s čím mi pomohlo aj prostredie, v ktorom sme boli, ktoré mi dávalo pocit spomalenia.

Najviac sa mi páčilo, keď sme sa učili o „wave“ metóde, „iceberg“ metóde a „system thinking“.

Mne osobne tieto témy dali najviac, snažím sa ich relatívne používať aj teraz (aj keď mi to ešte veľmi nejde), a taktiež som ich ukázal aj ľuďom v mojom okolí. Veľmi sa mi taktiež páčilo tvorenie nášho záverečného projektu, kde sa všetky naše novo-naučené veci prepojili, alebo aj tvorenie monumentov v lese, s ktorými sme vracali prírode to, čo ona dáva nám. Tu by som dokázal iba vytknúť to, že sme neboli toľko v prírode.

Bola tam skvelá komunita ľudí, v ktorej sme sa navzájom od seba učili, posúvali sa spolu ďalej, dozerali na seba a pomáhali si. Podľa mňa mal každý človek čo povedať a každý pomohol v tvorení toho, čo sme mali, lektori a aj účastníci. Páčilo sa mi aj to, ako bola komunikácia s lektormi, nie ako s autoritami, ale ľuďmi, s ktorými sme si boli rovní. Každý deň sme si našli nové spôsoby, ako sa zabaviť a ešte viac sa zblížiť a úprimne som si nemohol želať lepšiu komunitu ľudí.

Jediná vec, ktorá mi vadí (a asi aj všetkým ostatným) je to, že sme tam nemohli zostať dlhšie. Každý jeden moment som si užil a som nesmierne vďačný za to, že som bol vybratý. Veľa mi to dalo a dúfam, že aj pri mojich ďalších Erasmusoch sa takto obohatím. Ďakujem za túto možnosť a ďakujem za pekný týždeň.“

Spoznávanie lotyšského vidieka

Konferencia Na spolupráci záleží

Úrad splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti spolu s Komorou mimovládnych neziskových organizácií usporiadal konferenciu Na spolupráci záleží. Trojdňové podujatie prebehlo 7. – 9.11.2022 v priestoroch Novej Cvernovky v Bratislave za účasti stoviek zástupcov MNO a vrcholových predstaviteľov vlády SR.

Príhovor prezidentky, Zuzany Čaputovej

Konferenciu otvorila prezidentka SR Zuzana Čaputová, kedy vo video príhovore pozdravila účastníkov. Okrem iného uviedla, že „akékoľvek útoky alebo tlak na občiansku spoločnosť – či sú vyvíjané z najvyšších politických miest alebo z anonymity sociálnych sietí – sú neprípustné, pretože ohrozujú našu demokraciu v jednom z jej pilierov.“

Diskusia s premiérom, Eduardom Hegerom

Premiér Eduard Heger podčiarkol dôležitosť rozvinutej občianskej spoločnosti pre budúcnosť Slovensku. Zdôraznil, že ak nechceme na Slovensku budovať mentalitu panovania, musíme podporovať demokratickú občiansku spoločnosť, kde počúvame hlas občanov.

Zástupcovia MNO

Podľa slov podpredsedníčky vlády Veroniky Remišovej je dôležité, že zo strany vlády SR bola rétorika nenávisť voči neziskovému sektoru nahradená pozitívnym vnímaním mimovládok, čo sa odráža na vnímaní tretieho sektora celou spoločnosťou.

Všetci prítomní potvrdili a ocenili mimoriadny prínos MNO v riešení ukrajinskej krízy, kde neziskové organizácie poskytli svoje odborné kapacity v oblasti humanitárnej pomoci a integračných aktivít. Minister vnútra Roman Mikulec svoj postoj k MNO vyjadril aj konkrétnym činom, keď na konferencii podpísal **Memorandum o spolupráci s jedenástimi kľúčovými humanitárnymi MNO.**

Ďalšie témy konferencie reflektovali situáciu vnútri sektora, načrtli nové modely financovania MNO, venovali sa dobrovoľníctvu, nastaveniu pravidiel zapájania občianskej verejnosti do tvorby verejných politík. Konferencia samozrejme reagovala na udalosti, ktoré v nedávnom čase traumatizovali Slovensko – ako reagovať na hodnotovú polarizáciu v spoločnosti, ako znižovať eskaláciu v spoločnosti, ako viesť vyvážený a zrozumiteľný dialóg.

Na záver prvých dvoch dní sa účastníčky a účastníci konferencie zhodli na vyhlásení z celoštátnej konferencie občianskych organizácií a zdefinovali potrebu konkrétnych krokov v oblasti ďalšieho rozvoja občianskej spoločnosti.

Konferencia pokračovala Dňom otvoreného vládnutia 9.11.2022, nakoľko je Slovensko súčasťou celosvetovej Iniciatívy pre otvorené vládnutie –

Príhovor ministra vnútra, Romana Mikulca

Aktivity Dňa otvoreného vládnutia

V popredí podpredsedníčka Vlády SR, Veronika Remišová a ministers vnútra Roman Mikulec

OGP Open Government Partnership. Ten priniesol témy benefitov participácie občanov a ich účasti na legislatívnom procese, tému konečného užívateľa výhod, hľadal odpovede, ako zdefinovať a nastaviť zúčtovateľnosť, ako aj diskusiu prepojenia vojny na Ukrajine a bojom proti chudobe na Slovensku. Priestor dostal aj Úrad na ochranu oznamovateľov so školením zodpovedných osôb.

Ďakujeme všetkým účastníčkam a účastníkom za ich aktívnu účasť na konferencii. Podrobnosti, prezentácie a výstupy z konferencie budeme prinášať priebežne v ďalších dňoch.

Human Forum – Demokracia v ohrození?

Pod záštitou prezidentky Slovenskej republiky Zuzany Čaputovej a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Rastislava Káčera sa 21. až 23. novembra uskutočnil v Banskej Bystrici deviaty ročník medzinárodného diskusného fóra o ľudských právach HUMAN FORUM – Demokracia v ohrození?

Tento rok bolo témou podujatia posilňovanie demokracie v regiónoch ako prevencia rastu voči extrémizmu. Stalo sa tak v spolupráci s II. ročníkom ľudskoprávnej konferencie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí. Od posledného uskutočneného fóra sa geopolitická situácia vo svete zmenila. Uznávanie demokratických hodnôt a princípov sa v súčasnosti preukázalo ako kľúčové pre budúce napredovanie ľudstva. Práve preto bola na konferencii venovaná pozornosť témam ľudských práv a demokracie, ako pilierov stability.

„Dekáda, v ktorej žijeme a je pred nami, bude možno veľmi dôležitá z hľadiska toho, akým spôsobom bude ľudstvo a táto planéta ďalej fungovať, bez ohľadu na to, či hovoríme o otázkach demokracie, slobody, ľudských práv, environmentálnych otázkach alebo technologickom rozvoji, všetky sú v podstate mimoriadne dôležité a vzájomne prepojené,“ povedal **PETER TEREM**, profesor z Univerzity Mateja Bela pri vzniku Inštitútu pre demokraciu pri UMB, ktorý spolupracuje na tohtoročnom Human Fore.

Hostami konferencie boli zahraniční aj domáci hostia a hostky. Pozvanie do panelov prijali aj Volker Türk, vysoký komisár OSN pre ľudské práva, Gabriella Sancisi, veľvyslankyňa Holandského kráľovstva Andrea Cairola, UNESCO, Annika Markovic, veľvyslankyňa Švédska, Dariusz Čekoulis, veľvyslanec s osobitným poslaním pre ľudské práva a rodovú rovnosť Litvy, Emine Dzhapparova, prvá námestníčka ministra zahraničných vecí Ukrajiny. Do diskusií prijali pozvanie aj Mária Patakyová,

predchádzajúca ombudsmanka, Filip Vagač, splnomocnenec vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti, Zuzana Petková, riaditeľka Nadácie Zastavme korupciu, Martin Klus, bývalý štátny tajomník MZVaEZ SR, Michal Vašečka, Bratislava Policy Institute, Martin Bútor, Inštitút pre verejné otázky, Ján Orlovský, Migračný úrad MV SR a ďalší.

„Občianska spoločnosť, ktorá stavia na princípoch tvorby tolerantných lokálnych komunit, môže zmierňovať dopady politického zápasu, ktorý je evidentný nielen na Slovensku, ale aj v mnohých krajinách Európskej únie alebo vo Veľkej Británii, či Spojených štátoch amerických. Reflektujúc na tieto globálne spoločenské tendencie sme sa rozhodli prostredníctvom podujatia HUMAN FORUM spájať ľudí a organizácie, zohrávajúcich významnú rolu v budovaní zdravých demokratických lokálnych komunit.“ uvádza **CSILLA DROPOVÁ**, koordinátorka organizačného tímu HUMAN FORUM.

Súčasťou podujatia bola aj ekumenická bohoslužba v kostole Sv. Kríža v Banskej Bystrici. Iniciátorom konferencie bola občianska platforma NIE V NAŠOM MESTE, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky a Inštitút pre Demokraciu pri UMB, v spolupráci s Centrom komunitného organizovania a Nadáciou Ekopolis. Partnermi podujatia boli Mesto Banská Bystrica, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Akadémia umení, Artforum, Záhrada – CNK a Štátna vedecká knižnica.

Aj Vidiecky parlament sa zúčastnil.

Vidiecka žena roka – „Líderka 2022“

Svetový deň vidieckych žien bol vyhlásený v roku 1995 na pekinskej konferencii venovanej problematike žien. Tento deň sa oslavuje pod záštitou OSN a je príležitosťou na uznanie práve vidieckych žien. Na Slovensku VIPA SK organizuje od roku 2002 v tento deň konferenciu pre ženy a vyhlasuje výsledky súťaže Vidiecka žena roka – Líderka 2022.

Medzi nami žijú ženy z vidieka s výnimočnými schopnosťami, sú nevyčerateľnou studnicou energie, inšpirácie, motivácie, nadšenia a nápadov. Áno, väčšinou ich berieme ako samozrejmosť. Tieto ženy pritom svojou prítomnosťou a pôsobením obohacujú život na vidieku a robia ho aktívnejším.

KATEGÓRIE:

- Aktivistka: **Mária Hudecová**
- Poliitčka: **Mgr. Ivana Juráčková**
- Podnikateľka: **Jana Ďuríková**
- Remeselníčka: **Anna Suchá**

Aktivistka: pani Mária Hudecová, 68 rokov, Nová Baňa.

Povolanim: pedagóg, v súčasnosti predsedníčka ZO JDS Nová Baňa, predsedníčka Rady seniorov Mesta Nová Baňa

Táto 68-ročná dáma je aj v súčasnosti aktívna ako predsedníčka Jednoty dôchodcov na Slovensku v základnej organizácii Nová Baňa od roku 2015, predsedníčka Rady seniorov Mesta Nová Baňa, od roku 2017 členka výboru Okresnej organizácie Jednoty dôchodcov na Slovensku. Ako predsedníčka ZO JDS v Novej Bani organizuje rôzne výlety spojené s kultúrnymi podujatiami, rôzne vlakové potulky (napr. Bratislava, Košice, Mukačevo a iné).

Zúčastňuje sa takmer na všetkých akciách po-

Líderky roka 2022 zľava Mária Hudecová, Ivana Juráčková, predsedníčka VIPA Mária Behanovská, Jana Ďuríková, Anna Suchá

riadaných KO JDS, OO JDS, ale aj ZO JDS v okrese Žarnovica.

V rámci ZO JDS pripravuje a zabezpečuje aj činnosti súvisiace s plánom ZO JDS, OO JDS alebo KO JDS. Iba v tomto roku sa konala v spolupráci s Mestom Nová Baňa vydaná akcia „Turisticko-zážitkové stretnutie seniorov“ v krásnom prostredí Novej Bane – Zvoníčka.

V septembri pripravila podmienky na stretnutie sa speváckych súborov seniorov pri Základných organizáciách JDS z okresov Detva, Žiar nad Hronom a Žarnovica.

Vystúpenie Veselých senioriek
.....

Pani Hudecová pri svojich aktivitách pracuje s plným elánom, s radosťou a najmä bez finančnej odmeny. 42 odpracovaných rokov sa venovala práci s ľuďmi. Obzvlášť hrdá je na prácu v Detskom domove, kde pod jej vedením sa 100% chovancov z jej skupiny uplatnilo na trhu práce a nevrátili sa do biologických rodín. Táto stále aktívna žena je ženou činu.

Politika: pani Mgr. Ivana Juráčková, 48 rokov, starostka obce Vinosady.

Ako bolo uvedené v zdôvodnení nominácie, pani Juráčková je veľmi energická a aktívna dáma a svoj elán, ktorým dokáže nakaziť aj svoje okolie, venuje rozvoju obce. Angažuje sa za rozvoj obce v mnohých oblastiach. V oblasti kultúry otvorila obec Múzeum 2. sv. vojny v prírode.

V oblasti kultúry vznikli počas jej obdobia nové kultúrne podujatia. Jedným z nich je živé predstavenie Troch kráľov v uliciach obce. Tradične 6. januára je celá obec i okolie v parku pred obecným úradom, ktorý sa dočasne mení na Herodesov palác. Novými podujatiami v obci, ktoré si získali obľubu medzi obyvateľmi sú Jánske ohne a Vatra SNP. Ďalšou, už skoro zaniknutou tradíciou je znovu oživená Kvetná nedeľa a pálenie Moreny. Toto predstavenie by nebolo možné bez nádherných vinosadských krojov, ktoré pani starostka spolu s Klubom žien obce Vinosady vyrába podľa dochovaných krojov z povál, tak aby reprodukovali farebnosť, strihy aj vzory. Popri tejto aktivite zachovávajú tradície aj

výrobou tradičnej gastronómie, napr. tradovanú výrobu frkacúl – cestovina zakrútená ostrou drevenou paličkou na vrúbkovanej doštičke, ktorá sa používala a stále používa ako záverka do svadobnej polievky.

Dnešné samosprávy plačú, že nie sú peniaze. Na aktivity, ktoré sa v obci robia, získava pani starostka dotácie z rôznych grantov. Malá obec nemá projektového manažéra, granty za obec píše starostka.

Podnikateľka: pani Jana Ďuríková, 59 rokov, Opatovská Nová Ves.

Povolanie je vinárka – vinohradníčka. Jej kolegyňa v nominácii uviedla:

Jana Ďuríková je úspešná podnikateľka v oblasti vinohradníctva a vinárstva. Založila rodinnú firmu, ktorú prevádzkuje od roku 1995. Venuje sa vinohradníctvu, vinárstvu a pestovaniu ovocných a okrasných drevín. Udržiava tradičné odrody, ale zároveň nie je nováčik ani v množiarenskej a šľachtiteľskej praxi. Jej vinohrady sú v lokalite obce Opatovská Nová Ves a Želovce. Zamestnáva ľudí

z okolitých obcí a zároveň spolupracuje so Strednou odbornou školou v Želovciach. Je inštruktorka na zmluvnom pracovisku. Odovzdáva tak svoje vedomosti a zručnosti aj mladšej generácii vinohradníkov a vinárov, motivuje ich pre toto remeslo. Udržiava v regióne tradičné vinohradnícke a vinárske remeslo. Zaslúžila sa aj o rozvoj agroturistiky v lokalite obce Opatovská Nová Ves, nakoľko vo svojom vinárstve ponúka možnosť degustácií aj ubytovania. V blízkosti vinohradov rodina prevádz-

Vystúpenie detí
.....

Hostia slávnostného vyhodnotenia súťaže
.....

kuje aj oddychové priestory okolo rybníka a ihrisko paintballu. Venuje tomu maximum svojho času.

Janka Ďuríková je charizmatická žena, ktorá dokázala na vidieku vyzdvihnúť čaro krajiny aj pre ľudí z iných regiónov a zahraničia. Prostredie vidieka jej je blízke a záleží jej na rozvoji rodinných firiem na vidieku, aby sa vidiek nevyľudňoval a využíval svoj potenciál.

Vinohradníctvo a vinárstvo v Opatovskej Novej Vsi a Želovciach, v regióne Novohradu a Hontu má dlhoročnú tradíciu, prírodné podmienky a treba ho rozvíjať pre budúce generácie. Pre toto robí Janka veľmi záslužnú prácu.

Remeselníčka: pani Anna Suchá, 63 rokov, Nová Baňa

Venuje sa málo atraktívnemu umeleckému remeslu, ktoré vo veľkej miere reprezentujú muži – šije kožušky, kožuchy. Pochádza z Novej Bane kde sa týmto remeslom zaoberali, a to najmä rodina Ditteovcov.

Vyučila sa v odbornej škole v Dobšinej za kožušníčku, neskôr si urobila aj odevnú školu. Aktívne začala šiť kožuchy a kožušky od roku 1980. Zamestnala sa v Kožušníctve u pána Vojtecha Ditteho v Novej Bani, ale cieľnými návštevami sa veľa naučila aj od kožušníka z Detvy, pána Mikuláša Šufliarskeho. Robí pres-

Trnavá Hora zaujala krásnou jesennou výzdobou
.....

ne podľa originálu. Nemá problém sama vymyslieť a nakresliť ornamente, ale aj tak je verná originálom, na čo je veľmi hrdá, aj keď to nie je vždy ľahké dostať sa k nim. Aby po nej zostala pamiatka, chce vo svojom dome na Štáloch sprístupniť malú expozíciu kožuchovej a kožuškových, ale aj iných zaujímavých výrobkov, ktoré získala výmenou za kožušky – napr. klobúky, tašky, kroje, šatky, šavolky a iné. Spolupracuje s ÚLUV-om. Získala rôzne ocenenia a pozývaná je na rôzne podujatia, nie iba na Slovensku, ale aj v zahraničí. Za rok 2020 bola ocenená ako Majster ľudovej umeleckej výroby, a to za tradičnú kožušnícku výrobu zameranú na produkciu kožuchovej (s rukávami) a kožuštek (bez rukávov) ako súčasť tradičného odevu, za dodržia-

Betlehem v Trnavej Hore
.....

vanie tradičnej výrobnej techniky a dôsledné rešpektovanie regionálnych výzdobných štýlov.

Získala rôzne ocenenia a certifikáty. „Certifikát“ na používanie značky „regionálny produkt Pohronie“. Ocenenie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a Ústredie ľudovej umeleckej výroby za tvorbu a výrobu v odbore kožušníctva.

Takúto cenu obdržala aj od Ministerstva kultúry Maďarskej republiky. Je držiteľkou rôznych ocenení a diplomov.

Listy líderiek

Mária Hudecová ♣ Cez 42 rokov som pracovala na oddeleniach výchovy a vzdelávania, čiže celý pracovný proces to bola práca s ľuďmi a s deťmi. Táto práca ma bavila a vždy naplňala. Zároveň ma obohacovala o nové priateľstvá a skúsenosti, kontakty s novými ľuďmi od ktorých sa vždy niečo dozviem, naučím. Bola som pri zrode transformácie detských domovov na rodinné typy. Mám z tohto obdobia zážitky ktoré sa nedajú získať za odfláknutú prácu, som nesmierne hrdá že pri rôznych príležitostiach si na mňa spomenú aj tieto moje deti. Nie som hyperaktívna, ale ani pasívna. Som aktívna predsedníčka Jednoty dôchodcov na Slovensku v Novej Bani, organizujem rôzne podujatia, výlety poznávacie zájazdy, potulky vlakom napr. do Mukačeva (pred vojnou na Ukrajinu).

Som predsedníčkou Rady seniorov pri MsÚ Nová Baňa a členom výboru OO JDS v Žarnovici. No v prvom rade som stará mama troch vnukov a mama dvoch detí, ktorých nadovšetko milujem a som šťastná keď mladším vnukom zvládnem k narodeninám upiecť 3D tortu.

Mám rada ručné práce rôzneho druhu a vždy sa učim nové a nové techniky, rada pečiem ani s varením nemám problém. Mám rada spoločnosť a rada sa obklopujem príjemnými ľuďmi.

Čítala som si stránku Vidieckeho parlamentu. Veľa som sa zasa naučila a veľmi som sa potešila, že medzi aktivitami som našla aj Novú Baňu.

Po predstavení všetkých líderiek aktivistiek, po ich prezentácii, som nič netušila. Pri vyhlásení môjho mena som zostala sedieť a reagovala som až na upozornenie kamošiek pri stole. Bola som veľmi milo prekvapená a zdá sa mi že som si to uvedomila až keď som sedela za stolom a mala som pred sebou darčeky a doklad s mojím menom, ale najväčšie prekvapenie pre mňa boli gratulácie od detí, priateľov, kolegov, ale aj neznámych ľudí, ktorí ak to bolo úprimné, ma presvedčili, že moja práca nie je zbytočná a niekto to vie aj oceniť. Preto úprimne a z celého srdca ďakujem.“

Mgr. Ivana Juráčková ♣ Ocenenie Líderka roka 2022 v kategórii žena politička je veľkým vyznamenaním a ctou. Žijeme vo veľmi ťažkej dobe, kedy sa nám rúčajú všetky istoty. Politicky prinášajú do tohto sveta iný pohľad a aj iný štýl práce. My ženy sme precízne, dôsledné a veľmi vytrvalé. Myslím si, že veľa vecí, ktoré sa podarilo u nás v obci urobiť, bolo vďaka zapojeniu dobrovoľníkov a ochotných obyvateľov obce. I to je viac ženskou črtou, nebáť sa požiadať o pomoc, keď je niečo nad naše sily. Keď k tomu pridáte milý úsmev a príjemnú komunikáciu, žena ako politička dokáže dosiahnuť veľa ušľachtilých cieľov.“

Aktivistka Mária Hudecová
.....

Politička Mgr. Ivana Juráčková
.....

Josef Garlík líderkám

Žena politička – Mgr. Ivana Juráčková

Mnohým starostom udeliť by vedela dobré rady
šikovná starostka z obce Vinosady ...
Vie ako sa buduje cyklomagistrála
ktorá vedie po moste aj pod mostom,
ako sa čierna skládka dá zmeniť na zelenú oázu
a prečo pri dobrých projektoch
pasívni občania aktívni sú odrazu...
Protitankové kocky, bunkre a múzeum v prírode
nevzniklo len tak , vďaka náhode.
Jánske ohne, vatra SNP a oživené tradície
sú aktom malej kultúrnej revolúcie.
Adoptované stromy, ovocná a lipová alej
vzbudzujú v ľudstve na prežitie nádej.
Včelársky náučný chodník šíri osvetu
a Vinosady dávajú smelo vedieť svetu,
že včelstvá nám na Slovensku nevyhynú,
keď ľudia vo Vinosadoch
po vzore včiel dokázali vytvoriť rodinu...

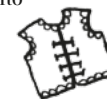
Žena aktivistka – Mária Hudecová

Povolanie pedagóg je celoživotný údel...
Vytrvalosť a cieľavedomosť je dar
pre vyvolených a nie je na prídel.
Na oplátku treba priniesť dar práce na oltár...
Taký dar sa dostal aj Hudecovej Márii
z Jednoty dôchodcov v Novej Bani...
Ako pedagóg mohla sa ocitnúť v patálii –
ale ona bola a je vynaliezavá pani...
Organizuje a radí, pracuje s elánom,
energiou oplýva večer aj nad ráno .
Venuje sa súborom, venuje sa deťom
a to všetko v sektore trefom –
Pracuje s elánom a v plnom nasadení –
milujú ju mladí aj tí skôr narodení .
Na aktivity vždy si nájde vhodnú príčinu –
je to skrátka obdivuhodná žena činu.
Ak sa do niečoho zahryzne, je to viac
všetko u nej vždy na prvom mieste –
tak ku nej titul víťaznej líderky hrdo nese...

Žena remeselníčka – Anna Suchá

Niet pre ňu väčšej radosti a kumštu väčšieho
ako ušiť kožušok z rúna barančieho.
Dôležité a obdivované sú ornamenty...
Nielenže krásne vyniknú na bruchu
ale aj človeka v nečase udržia aj v suchu .
Učila sa fortieltu u kožušníka Ditteho z Novej Bane,
dôsledná Anička nič nenechá na kožušku
zanedbané.
Aj kožušník z Detvy – Miki Šufliarsky -
naučil Aničku čo znamená chlebič garbiarsky.
Vštepil jej, ako musí byť vypracovaná koža
na vyšívane kožušky – o tom sa však hovorí len
pošušky.
Súčasná energetická kríza Aničke praje – hrá jej
do karát.
Je predsa celkom logické, že v zime dám prednosť
kožuchu od Aničky z Novej Bane –
nestačí mi v zime krutej na zohriatie len kabát...

Žena podnikateľka – Jana Ďuríková

Podnikať vo vinohradníctve je drina ...
je to práca na celý Boží rok-
často nevidieť konca- kraja
a darmo čakáš na pokrok...
Pokrok napreduje z kroka na krok,
ani nezbadáš ako ujde rok
a práca príde jedným razom navnivoč .
Vinárstvo, vinohradníctvo a víno...
Na prvý pohľad to znie tak milo...
tešíš sa zo strapcov vínnnej révy
ťažkých od šťavy v bobuliach strapcov
a zrazu priletia krídle nenásytných škorcov...
Rok práce je v okamihu v krkoch vtákov
a ty sa musíš zmieriť aj so stratou takou...
Nezáleží na tom, v akej si lokalite –
či patríš ku troškárom alebo ku elite
a robíš víno s prívlastkom,
si vinárstvo VITIS
a či s reklamou na vína na internete visíš...
Želáme do Želoviec a Opatovskej Novej Vsi
nech šťastie v podnikaní s vínom
ku ním cestu nájde si !

Vzdelávací program v rámci projektu La ponte project – v Španielsku vo Villanueve

Jeho cieľom bolo vytvoriť priestor pre výmenu informácií a skúseností s výchovou mládeže ku kultúrnemu dedičstvu vo vidieckych oblastiach. Počas 5 dní sme sa naučili využívať rôzne typy aktivít založených na neformálnom vzdelávaní a zavádzať ich do praxe.

ĎALŠÍM DÔLEŽITÝM CIEĽOM BOLO

- podporovať záujem mladých ľudí o obnovu nemotného dedičstva vidieckych dedín;
- podporovať rozvoj kultúrnych aktivít pod vedením mládeže v okrajových oblastiach;
- podporovať medzigeneračný dialóg a solidaritu v európskych vidieckych oblastiach a vytvárať spoločné priestory na uvažovanie o minulosti, súčasnosti a budúcnosti týchto území;
- stimulovať stretnutia, výmeny a projekty spolupráce medzi vidieckymi komunitami naprieč Európou

Za VIPA SK sa zúčastnili Magdaléna Čurillová a Martin Honko, ďakujeme za perfektnú reprezentáciu.

Európsky tréning – Peripheral Youth Makers TC

Malebné mestečko Valderrobres pri severo-východnom pobreží Španielska hostilo od 29. novembra do 4. decembra 2022 európsky tréning „Peripheral Youth Makers TC“. Vďaka programu Erasmus+ aj naša VIPA SK bola jeho súčasťou.

Počas 6-dňého školenia si mládežnícke organizácie zo Španielska, Portugalska, Francúzska, Talianska a Slovenska vymieňali svoje skúsenosti v oblasti práce s mládežou na vidieku.

Formou rôznych praktických aktivít a prednášok sa zúčastnení zaoberali neformálnym vzdelávaním a participáciu mládeže na demokratickom živote v Európe. Cieľom programu bola tvorba, podpora a rozvoj kvalitnej spolupráce so skupinami mladých z vidieckych oblastí. Na konci týždňa sme si osvojené metódy overili v praxi pri organizovaní miestneho podujatia „Medzikultúrny trh“.

Vďaka tomuto osobnému stretnutiu sme získali kontakty s pracovníkmi mládeže v rámci Európy a obrovskú príležitosť na nadviazanie budúcej spolupráce.

Stop zbytočným obalom

Dajme zelenú opätovnému využitiu a recyklácii s našimi celoeurópskymi pravidlami balenia.

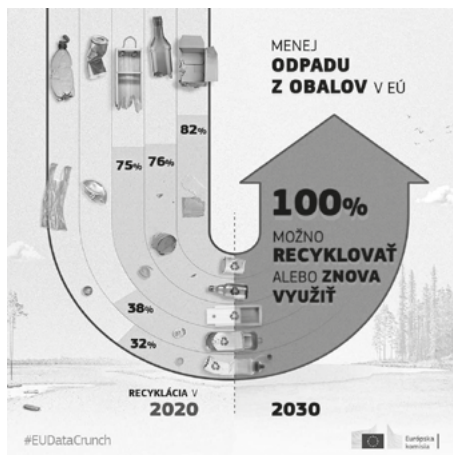
Naše nové návrhy týkajúce sa obalov a odpadu majú tri hlavné ciele:

- zabrániť vzniku nového odpadu,
- podporiť opätovné využitie a napĺňanie obalov,
- recyklovateľnosť všetkých obalov do roku 2030.

Vedeli ste, že odpad z obalov sa za posledných 10 rokov v EÚ zvýšil o viac ako 20 % a predpokladá sa, že do roku 2030 vzrastie o ďalších 19 %, ak sa neprijmú žiadne opatrenia? Cieľom našich pravidiel je zastaviť tento trend.

#EUDataCrunch zdôrazňuje potrebu zmeny nášho hospodárstva na obehové a čisté.

Zdroj: Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku

Náš priateľ Michael DOWER nás opustil 7. novembra 2022

Veľký šampión vidieckych komunít, dobre známy generáciám vidieckych aktivistov v Európe. Profesor University Gloucestershire na dôchodku, no aktívny do poslednej chvíle – budeme si pamätať jeho posledný vášnivý video prejav na septembrovom zasadnutí Európskeho vidieckeho parlamentu v Kielciach. Michael bol iniciátorom a zakladateľom PREPARE (PREPARE AISBL je sieť európskych a národných mimovládnych organizácií zaoberajúcich sa vidieckym rozvojom) a jej prvým koordinátorom, vždy ochotný poskytnúť podporu a rady svojim nástupcom a všetkým členom PREPARE. Aktívny na národnej a nadnárodnej úrovni v EÚ a mimo nej, ako aj vo svojej vlastnej miestnej akčnej skupine LEADER, obdarený výnimočnou jasnosťou myšlienok a schopnosťou presvedčiť všetky druhy publika, neúnavne mobilizoval podporu iniciatívam posilňujúcim vidiecku občiansku spoločnosť, najmä strednej a východnej Európy a v kandidátskych krajinách EÚ. Bol aj pri zakladaní OZ VIPA SK. Nezabudneme na neho!

Mária Behanovská

Projekt WOBIS v meste Lucera v Taliansku

5.10.2022 sme sa zúčastnili 2. medzinárodného stretnutia k projektu WOBIS v meste Lucera v Taliansku.

Hlavným cieľom tohto projektu je zlepšiť zručnosti a kompetencie členiek rôznych vidieckych združení realizáciou interaktívneho kurzu zodpovedajúceho vzdelávacím potrebám danej cieľovej skupiny. Taktiež aj pomôcť ženám zlepšiť ich osobný rozvoj v oblasti podnikania.

Stretnutie sa začalo otvorením a privítaním partnerov zo Španielska, Chorvátska, Poľska, Talianska, Česka a Slovenska.

Prešli sme si manažment projektu, časový harmonogram, čo sa nám podarilo od začatia projektu pripraviť a čo nás ešte čaká.

Podrobne sme si prešli jednotlivé úlohy, rozdelili pracovné úlohy, ktoré nás čakajú a ktoré musia byť urobené do ďalšieho stretnutia.

www.wobis2022.eu

Výmena skúseností v česko-slovenskom partnerstve

V septembri 2022 VIPA SK začala nový Erasmus+ projekt s partnerom Národní síť Místních akčních skupin ČR. Prvou aktivitou bola účasť desiatich mladých ľudí z českého vidieka a desiatich zo slovenského vidieka na XII. Fóre Vidieckeho parlamentu na Slovensku, ktoré sa konalo 3. až 5. novembra v priestoroch kongresového centra Technickej univerzity vo Zvolene.

Projekt s názvom „Výměna zkušeností s cílem zvýšit zapojení mládeže ve venkovských oblastech do rozhodovacích procesů“ je zameraný na výmenu skúseností s cieľom zvýšiť zapojenie mládeže z vidieckych oblastí do rozhodovacích procesov.

Návšteva na Farme Roziak vo Zvolene

Zástupcovia Platformy Vidieckej mládeže a Vidieckeho parlamentu mladých na Slovensku pri tejto spolupráci viedli dialóg na tému vidieckych mládežníckych parlamentov a to ako oblastných, tak národných. Vidiecke mládežnícke parlamenty sú jednou z nosných tém činnosti Platformy Vidieckej mládeže v ČR, ktorá aktuálne podniká kroky na prípravu národného vyhlásenia hlasu mládeže z vidieka.

Zo spätnej väzby účastníkov:

Nad'a Bellová „V dňoch 3. – 5.11. som sa zúčastnila mládežníckej výmeny vo Zvolene. Úžasná skúsenosť, ktorú by som si bez váhania zopakovala znovu, presiahla moje očakávania vo všetkých smeroch. Zúčastnila som sa zaujímavých diskusií, z ktorých som si veľa odniesla, vyskúšala si nové veci, ako napríklad predávanie domácich výrobkov či tančovanie folklórnych tančov. Tak isto sa mi veľmi páčil pobyt v jurte, čo bol pre mňa obrovský zážitok. Hneď po príchode ma trochu zaskočil veľký vekový rozdiel medzi účastníkmi, ale po prvej spoločnej večeri sa moje obavy rozplynuli. Okamžite sme našli spoločnú reč a strávili sme spolu príjemný čas. Tento projekt hodnotím ako veľmi dobrú skúsenosť spoznať nových ľudí, naučiť sa niečo nové, či už o našich susedoch z Českej republiky, ale aj o slovenskom vidieku.“

Odvzdávanie certifikátov

Účastníci česko-slovenského programu Erasmus+

Sára Hana Slaninová „Úprimne, do tohto projektu som sa zapojila úplne „naslepo“. Nevedela som, čo mám očakávať a čo bude odo mňa vyžadované. Jediné čo som vedela bolo, že tam bude veľký vekový rozdiel medzi účastníkmi a téma vidieka. Tak trochu s malou dušičkou a miernym strachom z neznámeho som prišla, avšak všetko ma veľmi milo prekvapilo. Partneri z Čiech boli veľmi milí, mali sme si čo povedať, prostredie bolo fajn a aj celý program. Panelová diskusia bola veľmi prínosná, myslím že nie len pre mňa, ale aj pre všetkých ostatných, najmä mladých ľudí. Stolové diskusie boli tiež fajn, avšak keďže som tam bola jedna z najmladších, niekedy som sa cítila, že veľmi nemám čo povedať, ale aj to je na niečo dobré. Ja osobne som mala najväčší zážitok z nášho ubytovania. Piatí najmladší účastníci sme spali v jurte, preč od všetkých ostatných. Bol to nezabudnuteľný zážitok. Noc strávená v príjemne

teplúčkou stane s nádhernými svetielkami znie ako z rozprávky.

Vo všeobecnosti hodnotím tento projekt ako veľmi prínosný a dobrý. Dozvedela som sa veľa nových informácií a získala možnosť sa na veci pozrieť opäť trochu inak. V neposlednom rade, aj napriek môjmu malému strachu z neznámeho sa opäť potvrdilo pravidlo „neskúsiš, nevieš“.

V diskusií a výmene skúseností budeme pokračovať v máji 2023 na českom vidieku. Ak poznáte mladých ľudí, ktorých táto téma zaujíma, tak nech sa nám ozvú na vipa@vipa.sk

Erasmus+

Nové výzvy, trendy a prístupy vo vzdelávaní dospelých

Dňa 6. decembra 2022 sa OZ Vidiecky parlament na Slovensku zúčastnil konferencie EPALE 2022 s témou Nové výzvy, trendy a prístupy vo vzdelávaní dospelých v Hoteli Grand**** v Starom Smokovci

Ďakujeme, že sme mohli byť súčasťou tejto skvelej konferencie, ktorá sa niesla v znamení zaujímavých a podnetných prezentácií v spoločnosti aktívnych a inšpiratívnych ľudí v rámci formálneho a neformálneho vzdelávania.

Osobitné poďakovanie patrí skvelému tímu Úseku celoživotného vzdelávania, ktorý potvrdzuje, že tímová práca je kľúčom k úspechu.

EPALE Slovensko Celoživotné vzdelávanie v SR
Štátny inštitút odborného vzdelávania SAAIC – Erasmusplus SK SUVko Coaching

#epale #siov #erasmusplus #education #learning #europe

Ďakujeme za Váš čas Magdaléna Čurillová, Mária Behanovská, Jakub Dvorský.

Jakub Dvorský a Mária Behanovská

.....

Prednáška Ľubice Gállovej o vzdelávaní dospelých

.....

Stretnutie RURALTOUR v Čiernej Hore

V dňoch 13.-14. októbra 2022 sa uskutočnilo v Čiernej Hore vo vysokohorskom stredisku Kolašin výročné rokovanie Európskej federácie agroturistiky RURALTOUR.

Účastníci stretnutia boli z Nemecka, Španielska, Fínska, Grécka, Lotyšska, Cypru, Gruzínska, Bulharska, Srbska, Litvy, Čiernej Hory, Macedónska a ďalších krajín. Na stretnutí sa zúčastnili i zástupcovia zo Slovenska František Mach a Daniela Kollarová, ktorí sa po niekoľkoročnej prestávke aktívne zúčastnili na rokovaní RURALTOUR. Správu o činnosti RURALTOUR predniesol generálny sekretár Klaus Ehrlich zo Španielska, ktorý hodnotil činnosť organizácie za rok 2021 a 2022. Hodnotené obdobie bolo náročné na európsky vidiecky cestovný ruch v dôsledku pandémie covid 19 a energetickej krízy. Podrobne informoval o pripravovanom projekte na podporu vidieckej turistiky v členských krajinách európskej federácie za pomoci európskych finančných zdrojov. Odstupujúci prezident Kimmo Aaito z Fínska odovzdal riadenie federácie

Agné Vaitkuviene z Litvy. Budúce stretnutie sa uskutoční v roku 2023 na Cypre a Gruzínsku, v roku 2024 bude hostiť členov RURALTOUR Slovensko. Účastníci stretnutia dostali informačné materiály o Slovensku v jazykových mutáciách z vydavateľstva DAJAMA.

Hostujúca krajina Čierna Hora pripravila pre hostí aj prezentáciu vidieckej turistiky vo svojej krajine. Pozvala na rokovanie asi dve desiatky domácich podnikateľov, zástupcov médií a centrálnych štátnych inštitúcií. Pre zahraničných účastníkov pripravili exkurziu do vysokohorského lyžiarskeho strediska, kde poskytujú ubytovacie služby pre turistov. V Čiernej Hore sa v súčasnosti intenzívne pracuje na budovaní dopravnej infraštruktúry a skvalitnení služieb pre turistov.

Združenie mladých farmárov

21.10.2022 oslávilo 15. rokov od svojho založenia a my sme im zablahoželali. Novozvolenému predsedovi Mgr. Mariánovi Glovaťákovi prajeme úspešne roky vo vedení organizácie.

Podujatia za Vidiecky parlament na Slovensku sa zúčastnili Mária Behanovská a Jakub Dvorský.

Mgr. Marián Glovaťák

.....

Program obnovy dediny – Biodiverzita v samosprávach

10. – 11. novembra 2022 v Banskej Bystrici

Cieľom konferencie bolo priblížiť účastníkom tematiku obnovy dediny, starostlivosti o zeleň, ochrany biodiverzity, zmien v krajine a iniciuje spoluprácu obce a odborníkov prostredníctvom prednášok a praktickej ukážky výsadby stromu. Štatutárni zástupcovia obcí (bez štatútu mesta) majú možnosť podať žiadosť vo forme jednoduchých projektových formulárov, vďaka ktorým môžu získať finančné prostriedky na podporu rozvoja svojej obce. Konferencia bola orientovaná na samosprávy, štátnu správu, podnikateľský sektor, projektových manažérov, mimovládne združenia, aktivistov a študentov. ED Banskobystrický región bol prítomný na konferencii Slovenskej agentúry životného prostredia.

Exkurzia a terénne cvičenie na trase Magna Via

Predmet vidiecky turizmus a agroturizmus sa začal na Fakulte agrobiológie a potravinových zdrojov vyučovať od roku 1993 pod názvom agroturistika. Za toto takmer tridsaťročné obdobie vyučovania absolvovalo predmet viac ako 6 tisíc študentov zo všetkých fakúlt Slovenskej poľnohospodárskej univerzity. Aktuálne je ako profilový, povinne voliteľný určený pre poslucháčov bakalárskeho študijného programu udržateľné poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka. Ako povinne voliteľný je možné si ho vybrať v študijných programoch manažment rastlinnej výroby, manažment živočíšnej výroby, hipológia a výživa ľudí. Predmet je vyučovaný aj v anglickom jazyku, hlavne pre študentov, ktorí absolvujú mobility cez rôzne programy, napr. Erasmus. Záujem o predmet prejavujú zahraniční študenti najmä z Českej republiky, Španielska, Kazachstanu, Ukrajiny, Francúzska, Dánska a Poľska.

Absolvent/-tka predmetu získa poznatky o vidieckom turizme a agroturizme, rozšíri si vedomosti z oblasti cestovného ruchu. Osvojí si metódy a postupy hodnotenia kvality poskytovaných služieb v agroturistických zariadeniach s dôrazom na regionálne špecifiká, nadobudne spôsobilosť a zručnosť vypracovať projekt podnikateľského plánu pre podnikanie vo vidieckom turizme a agroturizme. Vypracovaním, prezentáciou a obhajobou projektu podnikateľského plánu, absolvovaním praktických cvičení a exkurzie do objektov a podnikateľských subjektov poskytujúcich rôzne druhy služieb vo vidieckom prostredí (stravovanie, ubytovanie, služby prepravcov, sprievodcovské, špecifické a ostatné doplnkové služby) získa vedomosti a osvojí si praktické zručnosti z podnikania v zariadeniach vidieckeho turizmu a agroturizmu. V nadväznosti na absolvovanie predmetu môžu študenti na Ústave agronomických vied riešiť aj bakalárske a diplomové práce zamerané na rozvoj vidieka, vidiecky cestovný ruch a agroturizmus.

V pondelok 24. októbra 2022 absolvovali študenti a študentky exkurziu a praktické terénne cvičenie na trase Magna Via. Absolvovali spolu 5 atraktívnych zastávok na trase cisársko-kráľovskej cesty Via

Magna (Magna Via), ktorej vznik sa datuje od roku 1526. Úvodná zastávka bola v obci Veľké Ripňany v budove Komunitného centra. Komunitné centrum Zástavka bolo vybudované v budove bývalej železničnej stanice. Starosta obce PhDr. Jozef Krištof priblížil študentom históriu a súčasnosť obce. Veľké Ripňany sú obec v okrese Topoľčany. V obci je rímskokatolícky kostol sv. Jána Nepomuckého z roku 1592. Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1156. Miestnou časťou obce sú Behynce, ktoré boli do roku 1976 samostatnou obcou. V diskusii so starostom sa študentky a študenti zaujímali o aktivitu, ktoré obec realizuje pre rozvoj vidieckeho turizmu, tiež o fungovanie obecnej samosprávy, o čerpanie finančných prostriedkov z eurofondov. Obohatením exkurzie bola prehliadka výstavy obrazov „Podmaľba na sklo“ v galérii Komunitného centra. Autorkou tematicky zaujímavých obrazov je Jarmila Stručková-Hroššová.

Druhým cieľom exkurzie bol Ranč u Bobiho v obci Nový Tekov, v okrese Levice. Ranč u Bobiho sa nachádza v atraktívnom prostredí na brehu rieky Hron. Návštevníkom ponúka neobmedzené možnosti aktívneho využitia voľného času pre milovníkov koní, športu, relaxu, prírody a dobré

foto: doc. Ing. Miroslav Habán, PhD., gestor predmetu Vidiecky turizmus a agroturizmus

ho jedla. Majiteľka zariadenia Ing. Ivana Knopová odovzdala študentom svoje praktické skúsenosti s prevádzkovaním jedného z najúspešnejších slovenských rančov. Na ranči poskytujú klientom kompletne reštauračné služby s možnosťami realizácie svadieb, školení, seminárov, teambuildingov, školských výletov. Samozrejmosťou sú aj kvalitné ubytovacie služby v útulných a štýlovo zariadených 2-lôžkových izbách a rôznych apartmánoch. Jazdecký areál poskytuje autentické dedičstvo tradičného westernového jazdenia a zábavnú aktivitu pre každého bez ohľadu na úroveň zručnosti. Veľkolepé priestory ranču poskytujú neobmedzené možnosti na trávenie voľného času. K dispozícii sú: profesionálna off road dráha, ihriská, plážový volejbal, bowling, tenis, minigolf a množstvo ďalších atrakcií. V diskusii s majiteľkou obce rezonovali hlavne okruhy zamerané na úspech v podnikaní, starostlivosť o kone a rôzne hospodárske zvieratá,

vplyv pandémie koronavírusu na podnikanie v gastrosektore a pod.

Na tretej zástavke bola pripravená ukážka v pamiatkovej rezervácii ľudovej architektúry Skalné obydlia v Brhlovciach, za ktoré v roku 1994 Tekovské múzeum v Leviciach získalo ocenenie Europa Nostra, ako prvá organizácia v Slovenskej republike. Okrem tejto múzejnej expozície bola pripravená prehliadka s pútavým výkladom žilinského umeleckého remeselníka pána Miroslava Sedláka, ktorý sa kvôli brhlovským skalným obydliam do obce prisťahoval. Uviedol, že skalné obydlia, okrem expozície sprístupnenej v roku 1992, tvorí v južnom svahu tufového masívu v uličke Šurda viac ako dvadsať pamiatkovo chránených objektov. Unikátom a významnou súčasťou filozofie ochrany brhlovských skalných obydlií je, že sú obývané doteraz. V diskusii v kaviarni a galérii s príznačným názvom Nový dvor boli prezentované rôzne výrobky, zakúpením

ktorých je možné prispieť na zveľádovanie tohto svetovo unikátneho architektonicky riešeného komplexu domov vytesaných do tufu a súčasne postavených zo stavebných materiálov vyrobených z tejto usadenej horniny vulkanického pôvodu, presnejšie zo spevnenej pyroklastickej horniny obsahujúcej vulkanický popol.

Štvrtým cieľom exkurzie bola prehliadka Najväčšej vínnej pivnice v Pukanci. Majiteľ a vinár Ing. Ján Rosenberger tu spolu so svojim otcom spracováva hrozno pochádzajúce výhradne z Pukanca a blízkeho okolia. Toto vinárstvo patrí do terroir Tekov, čím je označené víno, ktoré pochádza z južných svahov Štiavnických vrchov alebo príľahlej Ipelskej pahorkatiny. Terroir Tekov je severná hranica pestovania viniča v strednej Európe. Magické miesto, kde sa prelínajú dva svety. Z pohľadu vinohradníka tu končí horúca – južná časť Európy (Panónska panva – Pannonicum) a ďalej, smerom na sever, za Štavníckymi vrchmi sa začína chladná – severná časť Európy (Západné Karpaty – Carpathicum occidentale), kde sa vinohrady nachádzajú už len ojedinele. Pre študentov bola pripravená praktická degustácia vín s ochutnávkou typického tradičného jedla, ktorými sú pukanské párance. Pôvodný recept pochádza z drevorubačských párancov s pečenými zemiakmi,

ktorý si pripravovali výrobcovia dreveného uhlia – uhliari z obce Uhliská. V diskusii s majiteľom sa študenti zaujímal hlavne o podnikanie v tejto oblasti slovenského vidieka, rozprávali o kvalite pukanských vín, ale i o šľachtení a pestovaní moruše čiernej.

Exkurziu zavŕšili účastníci na piatej zástavke u doc. Ing. Jozefa Húsku, CSc., nestora slovenskej agroturistiky a zakladateľa predmetu agroturistika. Milé privítanie spolu s manželkou Ing. Máriou Húskovou začalo exkurziu po historickej budove pošty a konskej preprahacej stanici na Štampochu. V diskusii doc. Húška študentom priblížil históriu budovania cesty, ako aj činnosť občianskeho združenia Magna Via. Prostredníctvom cesty Magna Via je možné spoločne zviditeľňovať, podporovať a ochraňovať kultúrne dedičstvo a v spojení s prezentáciou prírodných krás a atrakcií, a napomáhať rozvoju cestovného ruchu. Praktickú časť terénneho cvičenia študenti zavŕšili ukázkami hľadania vodného zdroja. Mali tak možnosť otestovať si svoju senzibilitu, prostredníctvom ktorej si overili svoju schopnosť vyhľadávania podzemnej vody v teréne.

Plynulý priebeh exkurzie a terénneho cvičenia na trase Magna Via zabezpečili doc. Dr. Ing. Milan Macák, Ing. Jozef Garlík, PhD., pán Ľudovít Gyepes z Gypestrans s.r.o Dolné Obdokovce a autor príspevku.

Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry Brhlovce, zdroj: depositphotos.com

Magna Via na križovatke

Vážení priatelia, čitatelia, podporovatelia projektu Občianskeho združenia Magna Via!

Po historickej cisársko-kráľovskej ceste Via Magna ste spolu s našim Občianskym združením Magna Via, v spolupráci a v sprievode s časopisom Vidieckeho parlamentu Náš vidiek, prešli už pomerne veľký úsek cesty z Viedne cez Hainburg na Slovensko a ďalej do Bratislavy, Trnavy, Nových Zámkov, Leopoldova, Hlohovca, Smoleníc až do Moravian nad Váhom. Náš plán cesty nás mal následne doviesť do obce Veľké Ripňany v okrese Topoľčany, ale ako sa na dlhej a zložitej ceste často v živote stáva, že cesta privedie pocestných na križovatku, kde sa musia rozhodnúť ako ďalej, tak sa to riadením osudu stalo na rozhodujúcom úseku cesty aj nášmu Občianskemu združeniu. Na rozhraní Považia a Ponitria sme sa zasekli.

Pandémia covidu spôsobila výpadok príspevkov 2% daní, výpadok členských príspevkov a neplatenie príspevkov za prenájom dlaždice Magna Via. Obecné úrady akosi pozabudli poslať príspevok za uloženie dlaždice a vytratil sa darcovia 2% z daní zrejme pre pokles príjmov a celkové zhoršenie ekonomických výsledkov.

Náklady na vydávanie časopisu Náš vidiek sme zvládali pôžičkou, ktorú bude potrebné postupne splatiť, ale ako pociťujete už v tomto čísle 4/2022, ktoré vychádza bez ďalšej časti putovania po trase cesty Via Magna, nemáme prostriedky na ďalšie financovanie.

Sme na existenčnej križovatke, čo je obzvlášť zamyslenia a poľutovania hodné, pretože sme len pár rokov a rokov pred veľkým výročím 500 rokov vytvorenia cisársko-kráľovskej cesty Via Magna, ktoré si hodláme pripomenúť v roku 2026.

Predstavenstvo OZ Magna Via na svojom zasadnutí dňa 30.11.2022 prijalo niekoľko zásadných krokov a rozhodnutí na riešenie vzniknutej situácie a jedným z nich je apelovanie týmto prehlásením na všetkých čitateľov spoločného časopisu Magna Via o.z a Vidieckeho parlamentu – Náš vidiek na všetkých čitateľov a priaznivcov, na Obecné úrady obcí, ktoré majú umiestnené dlaždice a vyzvať ich k podpore Magna Via, o.z. k dobrovoľným príspevkom na účet Občianskeho združenia v Poštovej banke, pobočka Nitra, číslo účtu: **IBAN SK61 6500 0000 0000 2017 7778**

Ďalším krokom bolo poverenie PhDr. Jozefa Krištofa vedením Predsedníctva Magna Via o.z., pričom doterajší predseda Doc. Ing. Jozef Húška, CSc. zostáva v pozícii čestného predsedu.

PhDr. Jozef Krištof je starostom obce Veľké Ripňany, kde sa nachádza archeologické múzeum a stanica Magna Via, a tak kormidlo OZ bude do potvrdenia Valným zhromaždením v dobrých a správnych rukách.

Veríme, že naša výzva sa medzi čitateľmi a priaznivcami časopisu stretne s kladným ohlasom a pomôžete prekonať existenčné problémy združenia na križovatke ciest, aby sme už v marcovom čísle časopisu Náš vidiek 1/23 mohli predstaviť na turistickej ceste Magna Via práve obec Veľké Ripňany s rekonštruovanou stanicou a poštovým úradom, ako aj archeologickými nálezmi.

*V mene Predsedníctva Magna Via, o.z.
Ing. Jozef Garlík, PhD.*

